

พื้นที่ประชาธิปไตย: เสรีภาพในพื้นที่เสมือนสู่การเคลื่อนไหวบนพื้นที่ทางกายภาพ

ศุภณัฐ อเนกนาวังศ์

บทคัดย่อ

พื้นที่ประชาธิปไตยคือพื้นที่สำหรับประชาชนในการแสดงออกทางความคิด ควบคุมรัฐบาลโดยมีขอบเขตตามหลักเสรีนิยม และทุกคนนั้นเท่ากันตามหลักประชาธิปไตย พื้นที่นั้นรวมถึงโครงสร้างทางการเมืองอย่างสถาบัน กฎหมาย และปริณิณทลทางการเมือง เช่น สื่อ ภาคประชาสังคม และในปัจจุบันมีพื้นที่เสมือนใหม่คือ พื้นที่บนโลกไซเบอร์ (Cyberspace) หรืออินเทอร์เน็ต จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถบอกได้อินเทอร์เน็ตเป็นปริณิณทลทางการเมืองจริง เพราะว่าเข้าถึงได้โดยทุกคน และสิทธิที่จะพูดคุยได้โดยไม่ถูกจำกัดควบคุม แต่ในประเทศไทยนั้น หลังจากการรัฐประหาร รัฐบาลก็มีอำนาจควบคุมการแสดงออกบนพื้นที่ดังกล่าว เกิดเป็นปรากฏการณ์ “อยู่เป็น” ซึ่งมีสาเหตุมาจากความสองมาตรฐาน ดังนั้นแล้วการที่ทำให้พื้นที่ประชาธิปไตยคงอยู่ได้นั้นคือ ความเป็นปัจเจกของคณ ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีการคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) และนำไปสู่การเคลื่อนไหวบนปริณิณทลสาธารณะ เพื่อขับเคื้อนประเด็นต่าง ๆ ในสังคมต่อไปได้

คำสำคัญ : พื้นที่ประชาธิปไตย, พื้นที่เสมือน, อินเทอร์เน็ต, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของระบอบคณาธิปไตยทหารหลังจากการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ 2557 ไม่มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางการเมืองและนักกิจกรรมทางการเมืองถูกจับตามองอย่างใกล้ชิด องค์กร Freedom House ได้ให้คะแนนเสรีภาพของไทยในโลกไว้ในระดับ “ไม่เสรี” (Not free) โดยให้คะแนน 32 คะแนนจาก 100 คะแนน (Freedom House, 2017) และเสรีภาพบนอินเทอร์เน็ตในปี 2559 ก็อยู่ในระดับ “ไม่เสรี” เช่นกัน (Freedom House, 2016) พื้นที่เสมือนบนโลกอินเทอร์เน็ตเป็นที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) ทำไม่ได้เต็มที่

ในบทความนี้ผู้เขียนชี้ให้เห็นถึง “พื้นที่ประชาธิปไตย” ในความหมายของผู้เขียนคืออะไร โดยเริ่มจากการกลับไปคิดว่าพื้นที่ทางการเมืองคืออะไร และประชาธิปไตยในที่นี้คืออะไร โดยการหยิบยืมความคิดของนักคิดหลายท่านนำมาเป็นกรอบในการคิด การจำกัดเสรีภาพโดยรัฐมีผลกระทบอย่างไรกับพื้นที่ประชาธิปไตยบนพื้นที่ใหม่ (หากเทียบกับประวัติศาสตร์) อย่างพื้นที่บนโลกไซเบอร์ (Cyberspace) หรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นพื้นที่เสมือนและผู้เขียนถือว่าเป็นพื้นที่ใหม่ของปริณิณทลสาธารณะ (Public Sphere) อันเป็นพื้นที่ในการพูดคุยถกเถียงและการก่อตัวของการเคลื่อนไหวทางสังคม ในประเด็น ๆ หนึ่ง และนำไปสู่การเคลื่อนไหวบนพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space) อย่างการชุมนุมได้ นอกจากนี้แล้วบทความชิ้นนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ บนพื้นที่เสมือนอย่างพื้นที่บนโลกไซเบอร์หรืออินเทอร์เน็ต อันเกิดจากการที่รัฐเข้ามาควบคุมการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์ของผู้เขียนและทฤษฎีที่ผู้เขียนได้หยิบยกขึ้นมาอธิบาย

พื้นที่ทางการเมืองและประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม

พื้นที่ประชาธิปไตย เกิดจากการรวมกันของคำสองคำคือ “พื้นที่” และ “ประชาธิปไตย” ผู้เขียนเห็นว่า จำเป็นต้องทำให้แน่ชัดว่าความหมายของทั้งสองคืออะไร ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการนำมาอภิปรายต่อ สำหรับใน ส่วนของ “พื้นที่” ผู้เขียนได้เจอบทความของ อ. นิธิ เอียวศรีวงศ์ ในมติชนรายวันในชื่อ “ประชาธิปไตยในสอง พื้นที่” ได้ให้นิยามคำว่าพื้นที่ทางการเมือง คือพื้นที่ซึ่งคนนับตั้งแต่เด็วหรือกลุ่ม สามารถเคลื่อนไหว ต่อรอง อำนาจและผลประโยชน์ในสังคม หรือต่อรองกับรัฐ ซึ่งกระทำได้หลายทาง นับตั้งแต่การนิทาจนไปถึงการ แสดงละครล้อเลียน การชุมนุมประท้วง การโจมตีกันในเรื่อง ฯลฯ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2557) กล่าวคือพื้นที่นั้นเป็น ไว้สำหรับต่อรองทางอำนาจของกลุ่มก้อนต่าง ๆ ในสังคม หรือเป็นการใช้อำนาจของประชาชน (Exercise of power) ในการแสดงความคิดเห็นไปถึงหรือควบคุมรัฐ

สำหรับคำว่าประชาธิปไตย คงจะไม่พ้นประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) ซึ่งเป็นระบอบที่ถูก กล่าวถึงมากที่สุด และทำงานภายใต้โลกในศตวรรษนี้ ในขณะที่ระบอบอื่น อย่าง คอมมิวนิสต์ ฟาสซิสต์ ได้สูญ ษลายไป จนมีนักคิดชื่อ ฟรานซิส ฟูกูยาม่า พร้อมกับงานของเขาชื่อ “The End of History” ได้บอกว่าการต่อสู้ทาง อุดมการณ์เพื่อค้นหาแบบสัคมการเมืองที่ดีที่สุดสำหรับมนุษยชาติได้จบลงแล้ว (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2558, น. 33) และหากดูความหมายของคำว่า “เสรีนิยม” และ “ประชาธิปไตย” อาจจะไม่ใช่สิ่งเดียวกัน Friedrich August von Hayek (1899 – 1992) อาจารย์สำนักเสรีนิยมใหม่ ผู้ได้รางวัล โนเบลเศรษฐศาสตร์ปี 1974 เคยแสดงความ คิดเห็นไว้ว่า แม้ว่าเสรีนิยมจะไปกับได้กับประชาธิปไตย แต่มันไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เสรีนิยมเกี่ยวข้องกับขอบเขต แห่งอำนาจรัฐบาล ขณะที่ประชาธิปไตยเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ว่าใครกุมอำนาจ (Hayek, 1967 อ้างใน เกษียร เตชะพี ระ, 2556) ดังนั้นหากขาดความเสรีนิยม ซึ่งจำกัดอำนาจรัฐบาลแล้ว รัฐบาลอาจทำอะไรตามอำเภอใจโดยอ้างว่า เป็นอำนาจของเสียงส่วนใหญ่ได้ และหากขาดประชาธิปไตย ซึ่งว่าด้วยอำนาจของประชาชน และคนทุกคน เท่ากัน การที่จะกำหนดขอบเขตอำนาจและเสรีภาพก็จะเป็นไปได้โดยพลการเช่นกัน

หากรวมคำทั้งสองคำเป็นคำว่า “พื้นที่ประชาธิปไตย” แล้วนั้น ความหมายของพื้นที่ประชาธิปไตย คือ พื้นที่สำหรับปัจเจกบุคคล (ประชาชน) ในการที่จะออกมาเรียกร้องถึงสิทธิและนโยบาย แสดงความคิดเห็นต่อรัฐ ประชาชนจะมีความหมายตามหลักประชาธิปไตย คือทุกคนเท่ากัน และไม่มีการปิดกั้นความคิดใด ๆ เว้นแต่จะ ละเมิดผู้อื่นตามหลักเสรีนิยม พื้นที่ประชาธิปไตยนั้นมิได้พูดถึงแค่การเรียกร้องของประชาชนผ่านปริมณฑล สาธารณะ อันได้แก่ ภาคประชาสังคม (Civil Society) และสื่อที่ไม่ถูกควบคุม เท่านั้น แต่ยังรวมถึงโครงสร้าง พื้นฐานทางการเมืองอันได้แก่สถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย และกฎหมายที่ยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) และสิทธิมนุษยชน ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวด้วย (ดู พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2557) จะเห็น ได้ว่า ปริมณฑลสาธารณะ มีส่วนสำคัญในพื้นที่ประชาธิปไตย บทความนี้จึงเน้นหนักไปในเรื่องเสรีภาพในการ แสดงออกในพื้นที่เสมือน ซึ่งสามารถนำไปสู่การแสดงออกบนพื้นที่ทางกายภาพได้

อินเทอร์เน็ตในฐานะพื้นที่ใหม่ของปริณทลสาธารณะ (Public Sphere)

ทฤษฎีในเรื่องปริณทลสาธารณะ ที่สำคัญคงไม่พ้นทฤษฎีของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas) ซึ่งได้ให้ความหมายของปริณทลสาธารณะไว้อย่างกระชับว่า เป็นพื้นที่ของชีวิตสังคมที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคน เพื่อเข้ามาร่วมกันสร้าง “ความคิดเห็นสาธารณะ” (ดู วรากรณ์ วนาพิทักษ์, 2549) ตามความหมายดังกล่าวนี้หมายถึงปริณทลที่ความคิดส่วนรวม (Public Opinion) สามารถก่อตัวขึ้น และประชาชนทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ เพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ และควบคุมการทำงานของรัฐบาล

พื้นที่เสมือนอย่างอินเทอร์เน็ตถือเป็นปริณทลสาธารณะหากคิดตามกรอบของฮาเบอร์มาส และหากใช้หลักเกณฑ์ตามที่ Colin Sparks เสนอไว้ คือ 1.รับประกันว่าเข้าถึงได้โดยทุกคน และ 2.พลเมืองมีสิทธิที่จะพูดคุยได้โดยไม่ถูกจำกัดควบคุม หรือจะพูดอีกแบบหนึ่งว่า ต้องพิจารณาพื้นที่ คน และความสัมพันธ์ของทั้งสอง (หรือความสามารถในการเข้าถึง) (อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล, 2555, น. 5)

บนพื้นที่อย่างอินเทอร์เน็ตนั้นจะมีความหลากหลายสูง เพราะไม่ว่าใคร จะเชื่อชาติ ศาสนา ศิวิไลซ์ ก็สามารถเข้าไปใช้งานได้ อย่างเช่นเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งมีคุณสมบัติมากมายที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น เช่น ระบบโพสต์ (Post) ระบบแบ่งปัน (Share) ระบบแสดงความคิดเห็น (Comment) ระบบเพจ (Page) ระบบกิจกรรม (Event) ซึ่งจะปรากฏอยู่ในหน้าข่าว (Feed) ของเรา และเรามีสิทธิที่จะรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็น

แน่นอนต้องมีเสียงที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างการที่โซเชียลเน็ตเวิร์คหรือเว็บบอร์ดต่าง ๆ ผู้ใช้เลือกที่จะเข้าไปอ่านและรับฟังแต่ความคิดที่คล้ายกับตน หรือทำงานในลักษณะที่เป็นห้องสะท้อน (Echo Chamber) ซึ่งเราจะได้ยินแค่ความคิดที่คล้ายกับเราเท่านั้น และเกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) อย่างไรก็ดี ด้วยสภาพแวดล้อมของ Social Network ที่เปิดให้ผู้อื่นสามารถเข้ามาวิพากษ์วิจารณ์ได้ ทำให้เกิดสถานะที่เราจำเป็นต้องพูดคุยหรือถกเถียงอยู่ตลอดเวลา เฟซบุ๊กหรือทวิตเตอร์ (Twitter) เองก็เหมือนทางเท้าที่เราเดินผ่านเข้ามาและเห็นข้อมูลต่าง ๆ ที่เพื่อนแบ่งปันไว้บนโซเชียลมีเดีย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ และด้วยสภาพที่เหมือนทางเท้านี้ บางครั้งข้อมูลที่เราไม่ถูกใจ ก็สามารถโผล่ขึ้นมาได้บนเฟซบุ๊กของเราอยู่ดี เพราะอาจจะมีเพื่อนของเราที่แบ่งปันหรือรีทวีต (Retweet) หากเขาใช้ทวิตเตอร์ขึ้นบนหน้าข่าวเราก็เป็นได้ ดังนั้นแล้วเราไม่มีทางที่จะไม่ได้เห็นข้อมูลที่แตกต่างจากความคิดเราเลย (อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล, 2555, น. 44) เว้นแต่เราจะไม่มีปฏิสัมพันธ์ใด ๆ กับผู้อื่นบนพื้นที่เสมือนนั้น (ในที่นี้คือไม่ได้ติดตามหรือเพิ่มใครเป็นเพื่อนเลย) ซึ่งก็หมายความว่าบัญชีผู้ใช้ของคนนั้นก็เพียงพื้นที่ส่วนบุคคล ไม่ได้เป็นปริณทลทางสาธารณะ

อินเทอร์เน็ตสามารถนำไปสู่การเคลื่อนไหวบนท้องถนนได้ หรือสามารถใช้เป็นตัวสนับสนุนในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ โดยการใช้โซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ เช่น Change.org ซึ่งเราเห็นได้จากล่าสุดกรณีการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่เกิดการถกเถียงด้านคุณและโทษมากมายในโซเชียลมีเดีย และการเคลื่อนไหวชุมนุมจนนำไปสู่การยกเลิก EIA-EHIA (“กลุ่มด้านเฮ!” , 2560) หรือในประเด็น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผู้ลงชื่อมาก

ถึง 372,710 (ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559) ในเว็บไซต์ Change.org และนำไปสู่การชุมนุมที่หน้าหอศิลป์และอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (“ชาวเน็ตนัดชุมนุม”, 2559) หรือเมื่อก่อนหน้านี้มีข่าวเรื่องการทำ Single Gateway โดยระบุไว้อีกว่าหากติดข้อกฎหมายใดก็ขอให้เร่งดำเนินการไป (“ไม่ใช่แค่ข้อเสนอ”, 2558) หลังจากมีข่าวนี้อาจมีกระแสในสังคมออนไลน์ อีกทั้งในเว็บไซต์ Change.org มีผู้ร่วมลงชื่อถึง 127,290 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2559) สุดท้ายนายกรัฐมนตรีได้ออกมาแถลงต่อผู้สื่อข่าวว่าเป็นเพียงแค่แนวคิด (“นายกรัฐมนตรีระบุ”, 2558) แม้ว่าท้ายที่สุดแล้ว พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์จะผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ตาม ด้วยบริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่ก็แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่สามารถส่งไปถึงรัฐได้

แน่นอนว่าด้วยความหลากหลายนี้ ทำให้เกิดการต่อสู้ทางความคิด กลุ่มต่าง ๆ พยายามช่วงชิงอำนาจนำ (Hegemony) บนอินเทอร์เน็ต เพราะ “ผลประโยชน์สาธารณะ” ของผู้อื่น อาจไม่ใช่ “ผลประโยชน์สาธารณะ” ของเรา แต่ก็ทำได้ยาก เพราะอินเทอร์เน็ตมีลักษณะกระจายอำนาจ ไม่มีใครสามารถควบคุมได้เบ็ดเสร็จ 100% แม้แต่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) เองก็ตาม (วราภรณ์ วนาพิทักษ์, 2549) พื้นที่นี้จึงไม่ได้ถูกห้ามในการใช้โดยรัฐ เพราะรัฐก็เป็นอีกตัวละครหนึ่งที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่สิ่งที่ตัวเองต้องการให้รู้ ให้เกิดความเชื่อ แต่หากใช้วิธีจำกัดให้ผู้ที่ไม่เห็นต่างจากรัฐ ทำอะไรได้ไม่มากนัก

สองมาตรฐานและปรากฏการณ์ ‘อยู่เป็น’

รัฐเป็นอีกหนึ่งตัวละครที่ใช้สื่อซึ่งเป็นหนึ่งในปริบทสาธารณะ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากรัฐ รวมทั้งพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตด้วย หากอำนาจรัฐเข้ามาสอดส่องความคิดของประชาชนในอินเทอร์เน็ต และสังคมนั้นมีสิ่งที่รัฐไม่อนุญาตให้วิพากษ์วิจารณ์ได้อยู่นั้น เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนนั้นก็จะถูกลดทอนลง แม้ว่าการวิพากษ์นั้นจะเป็นประโยชน์ก็ดี สองมาตรฐาน ในที่นี้หมายถึงการรัฐใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมกับประชาชน กลุ่มหนึ่งอาจจะอนุญาตให้แสดงความคิดเห็นได้ แต่อีกกลุ่มไม่ เพราะความคิดนั้นวิพากษ์การทำงานของรัฐบาล หรือการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เท่าเทียมกัน สิ่งนี้เป็นปัญหาปัจจุบันของประเทศไทย เพราะคณะรัฐประหารออกคำสั่งเป็นกฎหมาย (มาตรา 44) ดังนั้นการที่คณะรัฐประหารจะสั่งหรือควบคุมอะไรก็ได้ จึงไม่เป็นไปตามครรลองประชาธิปไตย โดยเฉพาะการควบคุมสื่อและพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต และอาจเรียกได้ว่าไร้มาตรฐาน

กรณีของนายนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือไผ่ ดาวดิน เป็นกรณีให้เห็นเด่นชัดที่สุด จากนั้นที่ไผ่ ดาวดิน ได้แชร์บทความของ BBC Thai เรื่อง “พระราชประวัติยศดริยพระองค์ใหม่ของไทย” (ในขณะนี้ไม่สามารถเข้าถึงได้ เพราะโดนปิดกั้นจากรัฐบาล) โดยพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาแก่นายจตุภัทร์ว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา 112 สำหรับรายงานดังกล่าว นั้น สำหรับรายงานดังกล่าว นั้นเผยแพร่บนเว็บไซต์และเพจเฟซบุ๊กของบีบีซีไทยเมื่อวันที่ 2 ธ.ค.ที่ผ่านมา นอกจากนายจตุภัทร์แล้วยังมีผู้แชร์ไปกว่า 2,600 คน แต่กลับมีเพียง ไผ่ ดาวดินที่ถูกจับกุมเพียงผู้เดียว (“จับกุม”, 2559) การกระทำครั้งนี้ของรัฐเปรียบดังการเชือดไก่ให้ลิงดู

ปรากฏการณ์ “อยู่เป็น” ผู้เขียนไม่แน่ใจนักว่าถูกเริ่มครั้งแรกและนำมาใช้ ณ เวลาใด แต่แน่นอนว่าการอยู่เป็นนี้คือการเซ็นเซอร์ตัวเองของประชาชน (Self-censorship) ของฝ่ายที่มีความคิดไม่ตรงกับรัฐบาล โดยเฉพาะในประเด็นที่ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ โดยใช้ความขบขันมาอำพรางประเด็นที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร เช่น คำว่า “ติเตียน” หรือการใช้ประโยคที่มีความขบขันในการแสดงออก เพราะจากการใช้อำนาจอย่างไร้มาตรฐาน ทำให้ใครก็สามารถโดนจับได้เหมือนไฟ คาวดิน แม้ว่าจะมีผู้แชร์มากกว่า 2,600 คนก็ตาม และความตาย เป็นสิ่งที่มนุษย์ในสมัยใหม่กลัว เพราะหลักการเจ้าของตนของปัจเจกหนึ่ง (Individual Self-Ownership) ได้ลงหลักปักฐานพร้อมสิทธิมนุษยชน และความเป็นเสรีประชาธิปไตย ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่มนุษย์เป็นเพียงทรัพย์สินของผู้ปกครอง (กฤติกร วงศ์สว่างพานิช, 2559, น. 56)

สรุป: เราจะหาพื้นที่ประชาธิปไตยได้อย่างไร?

พื้นที่ประชาธิปไตยนั้น คือพื้นที่สำหรับประชาชนในการที่จะออกมาเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นต่อรัฐ ไม่มีการปิดกั้นใด ๆ จากรัฐตามหลักเสรีนิยม พื้นที่ประชาธิปไตยรวมถึงทั้งสถาบันทางการเมือง กฎหมาย และปริณทณสาธณะ ซึ่งบทความนี้พูดถึงปริณทณสาธณะบนพื้นที่เสมือนอย่างอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก อินเทอร์เน็ตเป็นปริณทณสาธณะตามทฤษฎีของฮาเบอร์มาส เพราะเข้าถึงได้ทุกคนโดยผ่านอุปกรณ์สื่อสาร และพลเมืองหรือประชาชนมีสิทธิที่จะพูดคุยได้โดยไม่ถูกจำกัดควบคุม ในพื้นที่เสมือนอินเทอร์เน็ตมีเว็บไซต์หลายประเภทให้เราได้เลือกใช้ ซึ่งสามารถนำมาสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และการเคลื่อนไหวบนพื้นที่ทางกายภาพได้ เช่น Change.org โดยเฉพาะโซเชียลเน็ตเวิร์คมีลักษณะที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น ด้วยคุณสมบัติที่มี นั้นด้วยสภาพแวดล้อมของมันทำให้ไม่ได้เห็นเพียงข้อมูลฝ่ายเดียวกับเรา แต่หากเห็นข้อมูลฝ่ายตรงกันข้ามด้วย แต่แน่นอนว่ารัฐก็เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่นี้ โดยเฉพาะรัฐไทยที่พยายามควบคุมการแสดงออกของประชาชน ที่แตกต่างจากรัฐ เป็นความสองมาตรฐาน ซึ่งทำให้เกิดปรากฏการณ์อย่าง “อยู่เป็น” ขึ้นมา เพราะรัฐไทยในปัจจุบันมีอำนาจในการจะจัดการใครเมื่อใดก็ได้

การที่เราจะหาพื้นที่ประชาธิปไตยนั้น ผู้เขียนเสนอว่าหัวใจหลักของการควบคุมรัฐบาล คือ การแสดงความคิดเห็น และการเคลื่อนไหวทางสังคมต่าง ๆ อันแสดงให้เห็นถึงพลังของประชาชน ซึ่งถูกริเริ่มจากความ เป็นปัจเจก ที่รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร และเสนอออกไปสู่ปริณทณสาธณะผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น พื้นที่เสมือนบนอินเทอร์เน็ต เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาและขับเคลื่อนสังคมเพื่อรวมกลุ่ม จนมีอำนาจในการต่อรองต่อไป สิ่งนี้มักจะใช้ได้ ในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูงเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่า จะใช้ได้เลยในสังคมไทยดังที่เห็น ตัวอย่างที่ยกในบทความ ดังนั้น สิ่งที่จะคงความเป็นปัจเจกได้ ผู้เขียนเสนอว่า คือ การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) เพราะความสามารถในการคิดนี้จะทำให้เราสามารถอยู่ในปริณทณสาธณะที่มีข้อมูลไหลเข้ามา มาก ว่าคืออะไรและจะจัดการอย่างไร ดังนั้นก็จะรู้ว่าสิ่งที่ถูกต้องหรือเหมาะสมกับตัวเองคืออะไร สิ่งนี้ก็คือความเป็นปัจเจก การคิดนี้ควรจะคงอยู่และเผยแพร่ต่อไป เพื่อความหวังไปสู่พื้นที่ประชาธิปไตยที่มากขึ้นไปในสังคม

เอกสารอ้างอิง

กฤติกร วงศ์สว่างพานิช. (2559). *Thou Shall Fear : เจ้าจงตื่นกลัว การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ*. กรุงเทพฯ: มติชน.

กลุ่มต้านเฮ! นายกฯ สั่งชดเชยเลิก EIA -EHIA โรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ไก่ฮอนผู้เห็นต่างพังรบบ้าง. (2560, 27 กุมภาพันธ์).

มติชน. ค้นจาก <http://www.matichon.co.th/news/478947>

เกษียร เตชะพีระ. (2556). เสรีนิยม กับ ประชาธิปไตย. ค้นจาก <http://www.siamintelligence.com/liberal-vs-democracy/>

จับกุม "ไผ่ ดาวดิน" หลังแชร์รายงานข่าวบีบีซีไทย. (2559). ค้นจาก <http://www.bbc.com/thai/thailand-38194541>

ชาวนี้นัดชุมนุมค้าน พ.ร.บ.คอมพ์ 18 ธ.ค. 2 จด. (2559, 17 ธันวาคม). มติชน. ค้นจาก

<http://www.matichon.co.th/news/397755>

นายกรัฐมนตรี ระบุ Single Gateway ยังเป็นแค่แนวคิด เตรียมลงโทษคนบันทึกการประชุม. (2558). ค้นจาก

<http://https://www.blognone.com/node/73403>

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557, 4 กุมภาพันธ์). ประชาธิปไตยในสองพื้นที่. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. มติชน. ค้นจาก

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1391425418

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2558). *ประชาธิปไตยในยุคเปลี่ยนผ่าน : รวมบทความว่าด้วยประชาธิปไตย ความรุนแรง*

และความยุติธรรม. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2557, 8 เมษายน). "พื้นที่ประชาธิปไตย" กับการเมืองไทยในปัจจุบัน. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์].

มติชน. ค้นจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1396968284

ไม่ใช่แค่ข้อเสนอ มติคณะรัฐมนตรีเร่งจัดตั้ง Single Gateway ควบคุมเว็บไซต์. (2558). ค้นจาก

<http://https://www.blognone.com/node/72775>

วารกรณ์ วนาพิทักษ์. (2554). ทฤษฎีวิพากษ์ของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส : พื้นที่สาธารณะทางการเมือง และ

เสรีภาพในการแสดงออกบนอินเทอร์เน็ต. ค้นจาก <https://goo.gl/kpTjLj>

อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล. (2555). *การเมืองบนเฟซบุ๊ก: วัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่าย สังคมออนไลน์ไทย พ.ศ. 2553-2555*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Freedom House. (2560). Thailand | Country report | Freedom in the World | 2017. Retrieved from

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/thailand>

Freedom House. (2559). Thailand | Country report | Freedom on the Net | 2016. Retrieved from

<https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2016/thailand>

ประวัติผู้เขียน นายสุกัญฐ์ อเนกนาวงศ์ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในสาขาภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ เริ่มศึกษาด้านการเมือง และเทคโนโลยีได้ไม่นานนัก